

Úvod

Analytická sonda „Rozdíly mezi kraji ČR – vývoj a příčiny“ má poznávací charakter a mohla by být příspěvkem k hodnocení kohezní politiky ČR. Jedním z prvořadých cílů této kohezní politiky je vyvážený rozvoj území ČR a snižování rozdílů v ekonomické a životní úrovni obyvatel regionů. Řešení tohoto problému spočívá zejména ve zrychlení ekonomického rozvoje krajů z dolní části pořadí, na zvýšení konkurenceschopnosti a ekonomického potenciálu a sociální úrovně regionů ČR a na zastavení růstu a postupné snižování nepřiměřených regionálních disparit.

Základem pro analytickou sondu je publikace ČSÚ „Regionální účty“, která byla vydána koncem loňského roku. Analytická sonda je zaměřena na makroekonomické agregáty s regionálním aspektem. Sleduje jejich vývoj v časové řadě od roku 1995 do roku 2007. Taková časová řada je dostatečně dlouhá, aby ukázala tendence ve vývoji jednotlivých krajů i jejich měnící se pozici v průběhu sledovaných let. Současně byly prováděny komparace mezi kraji ČR.

V analytické sondě byla věnována pozornost jak tvorbě produktu, tak jeho užití. Pozornost byla soustředěna zejména na indikátor „HDP na obyvatele“, který charakterizuje ekonomickou výkonnost krajů a je jedním ze základních kritérií EU pro přístup ke strukturálním fondům EU. Užití produktu bylo zobrazováno indikátory „Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK) na obyvatele“ a „Čistý disponibilní důchod na obyvatele“. První z nich v podstatě informuje o objemu investic, druhý charakterizuje míru „bohatství“ vyjádřenou výší důchodů (příjmů) v daném regionu jako jednu z důležitých složek úrovně života obyvatel kraje.

Tyto indikátory doplňuje ještě ukazatel míry nezaměstnanosti a informace o vzdělanostní struktuře obyvatel v krajích, zejména podíl osob s vysokoškolským vzděláním. Oba tyto indikátory slouží jako vysvětlující charakteristiky k vývoji čistého disponibilního důchodu domácností.

Bylo by možné sledovat vývoj krajů rovněž podle dalších indikátorů. Záměrem této sondy však je podrobněji analyzovat vývoj klíčových ekonomických agregátů a nerozptylovat pozornost uživatele dalšími aspekty vývoje.

K charakterizování vývoje diferenciací byly použity metody pro rozdělení četností, jednoduché míry variability a komparace pořadí krajů podle jednotlivých veličin, jakož i multikriteriální hodnocení krajů.

Analytická sonda je zaměřena na vývojové tendence, které se na území krajů prosadily v průběhu let 1995 -2007 a na příčiny, které ovlivňovaly regionální disparity v tvorbě i v užití produktu. Reaguje tak na cíle kohezní politiky České republiky, definované ve Strategii regionálního rozvoje pro období 2007 – 2013 a chce - na základě poznání dlouhodobějšího vývoje – přispět k ocenění výchozí pozice krajů při realizaci strategických cílů.